

σεως ἐνὸς ἐκάστου βαθμοῦ, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλουν βαστάζει τὸν ἴδιον δρόμον . . .». (Εἰς 3 ἄλλα χωρία) α' τάξις 1500 γρόσια, β' 1100, γ' 900 καὶ δ' 600. «διὰ μετρητά, φορέματα, κρεββατοστρώσι καὶ πεσχεσλίκια συγγενικά».
(εἰς 7 ἄλλα χωρία) 3000, 2000, 1300 καὶ 750 γρόσια.
(εἰς ἄλλα 10 χωρία) 4000, 3000, 2000 καὶ 1000 γρόσια.
(ἄρθρον 5) «Αἱ λεγόμεναι χάριες, εἴτε εἰς μετρητά δοθῶσιν, εἴτε εἰς φορέματα . . . ὡς καὶ τὸ δακτυλίδι τοῦ Ἀρραβῶνος, χωρὶς νὰ ἐμπορῇ τις μήτε νὰ δόσῃ, μήτε νὰ λάβῃ τὸ παραμικρὸν ρουσφέτι διὰ προξενητλίκι».
(ἄρθρον 7) Ἐξαιροῦνται τὰ σακάτικα ἀποδεδειγμένως κορίτζια.
(ἄρθρον 12) «Ὅσοι ἄνδρες ἤθελον δόσει προγαμικάς δωρεὰς ἢ καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν γάμον, εἰς τὰς γυναικῆς των, μὲ ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα καμωμένα εἰς καιρὸν, ὅπου τὸ σπίτι εἶναι ἐλεύθερον ἀπὸ μπεκαγὲν τοῦ χωρίου, νὰ τὸ πάρῃ διὰ μπεκαγὲν τοῦ χωρίου».

826

1833. Πρόχειρον Νόμων, τὸ λεγόμενον ἡ Ἑ ξ ά β ι β λ ο ς, συλλεχθεῖσα ἀπὸ ὅλους τοὺς νόμους κατ' ἐκλογὴν καὶ ἐπιτομὴν καὶ συνταχθεῖσα οὕτω παρὰ . . . Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ μεταφρασθεῖσα παρὰ Κ(ωνσταντίνου) Κλονάρη. Ἐν Ναυπλίῳ . . .

827

1833. Πρᾶξις ΙΕ' τῆς Γερουσίας Ἰ ο ν ί ω ν Ν ή σ ω ν, ἀπὸ 20 Μαΐου, «διὰ τῆς ὁποίας ἀκυροῦνται ἰδιαιτέραι τινὲς φιδεῖκομισσιαρικαὶ διατάξεις, πρὸς εὐκολίαν τῶν συνοικεσίων», ἐν 389, σ. 23-24.

828

1833. Πρᾶξις ΚΕ' τῆς Γερουσίας Ἰ ο ν ί ω ν Ν ή σ ω ν, ἀπὸ 24 Μαΐου, «ἐπιτρέπουσα τὸν προικισμόν τῶν θηλυκῶν ἀπὸ ὁποιοῦδήποτε εἶδους φιδεῖκομισσιαρικῶν ἀγαθῶν, ὅτε ὁ προικίζων εἶναι ἐλλειπὴς ἐλευθέρων ἀγαθῶν», ἐν 389, σ. 37-38.

829

1833. Ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθ. 330, τῆς 22 Μαρτίου, τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας (Χ. Κλονάρης), πρὸς τοὺς ἐπαρχιακοὺς Εἰρηνοδίκας καὶ Δημογέροντας τῆς Ἐπικρατείας, περιέχουσα κατάλογον ἐξ ὀκτῶ ἐρωτημάτων («ζητημάτων»), περὶ τοπικῶν ἐθίμων, ἐν 288, σ. 153-156, ἐν 289, σ. 217-219 καὶ ἐν 49, σ. 160-163.
« . . . Διὰ νὰ συντεθῇ πολιτικὸς Κώδῃξ, σύμφωνος μὲ τὴν δικαιοσύνην, μὲ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους καὶ μὲ τὰς χρεῖας τοῦ λαοῦ, εἶναι ἀνάγκη νὰ συμβουλευθῇ προηγουμένως ἡ Κυβέρνησις τὰς τοπικὰς συνηθείας . . . ».

«Ζητήματα περὶ τοπικῶν συνηθειῶν.

Περὶ κληρονομίας.

Ζήτημα 1. Ὁ νόμος θέλει, ὅταν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος (χωρὶς διαθήκην) νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδία του, λαμβάνοντα ἴσιον μερίδιον ὅλα ἀνεξαοτήτως καὶ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ καὶ μεγαλύτερα καὶ μικρότερα.

Τί θέλει ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; Ἄν δὲν ὑπάρχῃ διαθήκη, πῶς κληρονομοῦν τὰ ἀδελφία κατ' αὐτήν ; λαμβάνουν ἴσον μερίδιον ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ; ἢ ἐκεῖνα μὲν κληρονομοῦν περισσότερον, τὰ δὲ θηλυκὰ ὀλιγώτερον ;

Ἐκτὸς τούτου, μήπως ὑπάρχῃ εἰς τὸν τόπον σας συνήθεια, οἱ μεγαλύτεροι ἤγουν οἱ προγενέστεροι ἀδελφοὶ νὰ λαμβάνουν περισσότερον μερίδιον κληρονομικὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ; ἢ τὸ ἀνάπαλιν, οἱ μικρότεροι ἔχουν τοῦτο τὸ δικαίωμα ; ἢ ὅλα τὰ ἀδελφία, χωρὶς διάκρισιν ἡλικίας, κληρονομοῦν ἴσον μερίδιον ;

Ζήτημα 2. Ὁ νόμος θέλει, ὅτι οἱ γονεῖς, ἂν ἔχουν ἓνα ἕως τέσσαρα τέκνα, χρεωστοῦν νὰ τὰ ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν διαθήκην των κληρονομίαν, τοῦλάχιστον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των, εἰ δὲ ἔχουν περισσότερα ἀπὸ τέσσαρα παιδία, νὰ τὰ ἀφίνουν τοῦλάχιστον τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας.

Πῶς εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; Συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον ; ἢ δίδει εἰς τοὺς γονεῖς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μεταθέτουν, ἂν θέλουν, ὅλην τὴν περιουσίαν των εἰς ἄλλους συγγενεῖς μακρονοτέρους, ἢ καὶ ξένους ; ἢ χρεωστοῦν ν' ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὰ τέκνα των ὅλην τὴν περιουσίαν των, ἢ μέρος αὐτῆς, καὶ πόσον ;

Ζήτημα 3. Κατὰ τὸν νόμον, ἂν ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ κατιόντες συγγενεῖς, ἤγουν τὰ παιδία, ἐγγόνια, κτλ. Ἄν δὲν ἔχῃ κατιόντας, τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀνιόντες, ἤγουν γονεῖς, πάπποι, ἢ μᾶμαι κτλ. Ἄν δὲν ἔχῃ οὔτε ἀνιόντας, τότε τὸν κληρονομοῦν οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, ἤγουν ἀδελφοί, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν. Ὅταν τέλος δὲν ἔχει κανένα συγγενῆ, τὸν κληρονομεῖ ἡ ἐπικράτεια.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια ἐφύλαξεν ἄρά γε τὴν τάξιν ταύτην τοῦ νόμου, ἢ τὴν ἄλλαξε, πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ κατὰ τί ;

Ζήτημα 4. Κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, ἂν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι ἄτεκνον, καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἰς τῶν συζύγων ἀδιάθετος, τὸν κληρονομοῦν οἱ νόμιμοι συγγενεῖς του, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ 3 ζητήματος, ὅχι ὁ ἐπιζὼν σύζυγος.

Ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ἐφύλαξε τὴν διάταξιν ταύτην, ἢ τὴν μετέβαλεν ; ἤγουν ἂν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα ἄτεκνος, ποῖος κληρονομεῖ τὴν προικὰ της, ἢ τὴν περιουσίαν της ; οἱ συγγενεῖς, ὁ ἐπιζὼν ἄνδρας της, ἢ ἄλλο πρόσωπον ; καὶ πάλιν ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας ἄτεκνος καὶ ζῇ ἡ γυναῖκά του, ποῖος τὸν κληρονομεῖ ;

Ζήτημα 5. Ὁ νόμος θέλει, ὅτι ὅλα τὰ παιδία νὰ κληρονομοῦν καὶ τοὺς δύο γονεῖς, λαμβάνον ἕκαστον τὸ ἀνάλογον μερίδιόν του ἀπὸ τὴν περιουσίαν καὶ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου τῶν γονέων.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον, ἢ διατάσσει, τινὰ μὲν τῶν παιδίων νὰ κληρονομοῦν τὸν ἓνα τῶν γονέων, τὰ δὲ ἄλλα ἄλλον ; π.χ. τὰ μὲν ἀρσενικά τὸν πατέρα, τὰ δὲ θηλυκὰ τὴν μητέρα ;

Περὶ προικός.

Ζήτημα 6. Κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ λαβοῦσα τὴν προικὰ

της, δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ καταβάλλῃ, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, τὴν προῖκα ταύτην εἰς τὴν κοινὴν συνεισφορὰν τῆς κληρονομίας, καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδελφία τὴν κληρονομίαν ταύτην.

Πῶς εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ τόπου σας ; συγχωρεῖ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ὑπανδρευμένην θυγατέρα νὰ συνεισφέρει τὴν προῖκα της εἰς τὴν κληρονομίαν, καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ ἀδελφία της, ἢ τὴν ὑποχρεώνει νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν προῖκα της ; ἢ ἔχει ἄλλην τινὰ περὶ τούτου διάταξιν ;

Ζήτημα 7. Ἄν ἡ θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, λαμβάνει, κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον, τὸ μερίδιον τῆς κληρονομίας της, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν δύνανται νὰ τὴν προικίσουν δίδοντές της ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ μερίδιον τοῦτο.

Ἡ τοπικὴ σας συνήθεια τί διατάσσει ; Ἄν οἱ γονεῖς ἀποθάνουν καὶ ἀφήσουν θυγατέρα ἀνύπανδρον, δίδει ἡ συνήθεια εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὸ δικαίωμα νὰ προικίσουν, ὥς οἱ γονεῖς, τὰς ἀδελφάς των ; ἢ μοιράζουν αὗται μὲ ἐκείνους ὥς κληρονόμοι, κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον ; ἢ φυλάττει ἄλλην καμμίαν τάξιν, καὶ ποίαν ;

Ζήτημα 8. Ὁ γραπτὸς νόμος θεωρεῖ τὴν προῖκα ὡς κτῆμα σχεδὸν ἀναφαίρετον τῆς κοινότητος τοῦ γάμου, μὲ ἄλλους λόγους, ἢ προῖξ δὲν ἀνήκει, συνεστῶτος τοῦ γάμου, εἰς μόνην τὴν γυναῖκα, ἀλλ' εἶναι κοινὴ καὶ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὰ ἐκ τοῦ γάμου γεννώμενα παιδιά. Ὁ ἄνδρας ἔχει μὲν τὴν διαχείρισιν τῆς προικός, καὶ τὴν ἐπιστατεῖ· ἀλλ' οὔτε αὐτός, οὔτε ἡ γυνή, ἥτις τὴν ἔφερεν εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον, δὲν δύναται νὰ τὴν ἐκποιήσῃ, ἢ γουν νὰ τὴν πουλήσῃ ἢ νὰ τὴν χαρίσῃ.

Τί διατάσσει ἡ τοπικὴ σας συνήθεια ; θεωρεῖ τὴν προῖκα ὡς κτῆμα ἀνεκποίητον, ἢ συγχωρεῖ τὴν γυναῖκα ἥτις τὴν ἔφερεν, ἢ τὸν ἄνδρα, ὅστις τὴν διοικεῖ, νὰ τὴν ἐκποιήσῃ ; Καὶ ἂν συγχωρῇ τοῦτο, τίνος θέλησις, τοῦ ἀνδρός ἢ τῆς γυναικός, ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκποίησιν ; ἢ χρειάζεται ἡ κοινὴ συγκατάθεσις καὶ τῶν δύο ; καί, τέλος, φθάνει ἄρᾳ γε νὰ θελήσῃ τὸ ἀνδρόγυνον, ἢ ὁ εἰς τῶν συζύγων, καὶ γίνεται χωρὶς ἄλλην ἐξέτασιν ἢ ἐκποίησις τῆς προικός ; ἢ συγχωρεῖται μόνον δι' ἀνάγκας τοῦ γάμου ἰσχυράς ; καὶ ποίας ; . . . ».

830

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 25 Ἀπριλ., Δημογεροντίας Σίφνου εἰς ἄνω-
τέρω ἐγκύκλιον,

ἐν 49, σ. 163–166.

« . . . Β' . . . ἡ τοπικὴ συνήθεια εἶναι, ὅτι οἱ γονεῖς χρεωστοῦν νὰ ἀφήσουν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὰ τέκνα των ὅλην των τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ιδιόκτητον καὶ ὅσην ἔχουν ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Ἐχουσι δὲ τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσωσιν ἐλάχιστον μέρος αὐτῆς διὰ ψυχικῆν των σωτηρίαν, ἢ πρὸς χάριν, ἔνεκα ἐκδουλεύσεων. Ἡ τοπικὴ συνήθεια δίδει πρὸς τούτοις τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς γονεῖς, ὅταν στερεῶνται τῶν πρὸς τὸ ζῆν μέσων, νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὰ προικοδοτηθέντα εἰς τὰ τέκνα των πράγματα, ἀναλόγως ἀπὸ τὴν προῖκα ἐκάστων, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαίων . . . Δ' . . . Ἐχει δὲ τὸ δικαίωμα ὁ ἐπιζῶν σύζυγος νὰ καρποῦται τὴν κτηματικὴν καὶ χρηματικὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἐνόσφ ζῇ ἄγαμος, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποξενώσῃ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς κτηματικῆς ἢ χρηματικῆς περιουσίας. Καὶ ἐὰν ἔχῃ τέκνα, ἀποθανόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου, δὲν ἔχει ἐπίσης τὸ ἐπιζῶν μέρος κανένα δικαίωμα κληρονομίας. Τὴν δὲ κοινὴν περιουσίαν, τὴν συνι-

